

Frenyó Zoltán

Vincze Krisztián laudációja

Szent István Tudományos Akadémia, Budapest, 2023. április 3.

Dr. Vincze Krisztián 1978. június 19-én született Nyírbátorban. Felsőfokú tanulmányait 1997-1999 között a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskolán kezdte, majd 1999-2002-ig a Pápai Gergely Egyetemen folytatta, ahol teológiai baccalaureatusi végzettséget nyert, ugyanitt ezután 2004-ben filozófiai licenciátust szerzett. Képzettségét tovább fejlesztette a Bécsi Egyetem Filozófia Intézetében, ahol 2009-ben a filozófia doktora címet kapta. Ezt a Debreceni Egyetem Filozófiai Intézetén keresztül honosította, ahol így 2010-ben PhD fokozatot ért el. Tovább bővítve ismereteit, a Pápai Lateráni Egyetemen 2020-ban filozófiából kánoni doktorátust szerzett. 2020-ban a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Karán a katolikus teológia tudományszakon habilitált, és egyetemi tanári kinevezést kapott.

2004. október 24-én Máriapócson görögkatolikus pappá szentelték. Szolgálatát segédlelkészként 2004-ben kezdte, s 2007-ig Budapesten folytatta. 2007-ben a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola teológiai tanára lett. 2009-től a Hajdúdorogi Főiskolai Lelkészség főiskolai lelkésze volt. 2009-2014 között a Szent Zsófia Görögkatolikus Kollégium igazgatói teendőit látta el. 2014-től kezdve a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Kara 1-es számú Keresztény Bölcséleti Tanszékének tanszékvezető tanára, 2020-tól egyetemi tanári minőségben. Ezen felül jelenleg a Pázmány Péter Katolikus Egyetem külügyi és tudományszervezési rektorhelyettesi feladatait is ellátja. Oktatott tárgyai a filozófia széles köreire terjednek ki. Ekképpen a filozófiatörténet, logika, etika, gnoszeológia, antropológia, metafizika, teodicea, kozmológia, antropológia egyaránt tárgyai közé tartoznak.

Tudományos közéleti tevékenysége hazai és nemzetközi viszonylatban egyaránt jelentős. 2008 szeptemberétől német és olasz theolinguá egyházi szaknyelvi oktató és vizsgáztató. 2011 óta az Athanasiana folyóirat szerkesztőbizottsági tagja. 2016 szeptemberétől a Magyarországi Aquinói Szent Tamás Társaság elnöki tisztségét tölti be, egyúttal a társaság Közleményeinek szerkesztője. 2018 szeptemberétől a Magyar Akkreditációs Bizottság Hittudományi Bizottsági Tagja. A Freiburg im Breisgauban székelő Bernhard Welte – Gesellschaft tagja 2019 júniusától. Tudományos kapcsolatot tart fenn a Graz-i Egyetem Katolikus Teológiai Fakultásának Filozófiai Intézetével.

Ifjúkora óta rendszeresen publikál, máig több, mint 150 tudományos közlemény szerzője. Tanulmányai magyar, német, olasz, angol nyelven egyaránt megjelennek. Számos konferenciának rendszeresen résztvevője és szervezője.

Vincze Krisztián a keresztény – katolikus bölcseletnek, vallásfilozófiának kiváló művelője. Egyik legfőbb munkáját, monográfiáját Bernhard Welte jeles katolikus gondolkodónak, a freiburgi egyetem professzorának munkásságáról készítette. (Vincze Krisztián: Antropológiai és vallásfilozófiai megfontolások. Bernhard Welte keresztény filozófiája. Szent István Társulat, Budapest, 2020.) Az, ami a szerzőt Welte gondolatvilágában megragadta, egyúttal saját felfogását is jellemzi. Ezért most szeretnék rámutatni az értekezés két vezérelvére.

Az egyik az a megfontolás, hogy a keresztény tanítás érvényességének fenntartása érdekében komolyan kell venni az adott korszellemet. A kereszténységet elutasító gondolkodók eszmevilágának tükrében is kell tudni ábrázolni a kereszténység lényegi tanait és hittartalmait. Sok esetben pedig az ellentétes filozófiákról is kimutatható, hogy problematikájukban végül is a kereszténység felé mutatnak, s így bevonhatók a keresztény bölcseletbe, amelynek fontos tényezőivé válhatnak.

A másik – az előbbivel össze is függő – jelentős megfontolás a filozófia és a teológia szerves egybetartozásának elve. Természetesen régi elv, ismételt hangoztatása azonban időszerű. Hiszen a keresztény hit továbbadásának alapvető feltétele érthető formájának feltárása. Ahogyan a szerző kifejezi: „Ahhoz, hogy embertársaink számára a teológia által koordinált hitátadás érthető formában történjék, a teológiának be kell húzódnia az aktuális szellemi horizont alá.” (Vincze, i.m. 26.)

A filozófiának a teológia irányában előkészítő jellegű feladatai is vannak, fontos feladatként tűnik elő a teológia egyes kategóriáinak és fogalmainak a filozófia felőli újragondolása. „A teológiának tehát meg kell engednie, hogy hatást gyakoroljon rá a filozófia, azért, hogy képes legyen újszerű kifejezésmódokat, újszerű terminológiát létrehozni.” (Vincze, i.m. 26-27.)

S itt a szerző örömmel utal Welte nézetére, amely szerint az *ancilla theologiae* kifejezéssel szemben a filozófia egyenesen a teológia úrnőjének (*Herrin der Theologie*) tekintendő. (B. Welte: *Die Philosophie in der Theologie*. 1957. In: *Uő: Zur Vorgehensweise der Theologie und zu ihrer jüngeren Geschichte. Gesammelte Schriften, IV/3*. Herder, Freiburg – Basel – Wien, 2007. 150.) Hiszen valóban, a filozófia kezdettől átjárja a teológiát, s maga a keresztény hit, mint azt klasszikusaink régen kinyilvánították, megértést kereső hit (*fides quaerens intellectum*), s hit és értelem, teológia és filozófia egységét hangoztatták.

Hozzáteszem, az *ancilla theologiae*-t persze lehet fenségesen is érteni – miként Aquinói Szent Tamás értette (S. Th. p. I. q. 1. a. 5.) –, a dolog lényegén, a két szempont végső elvi egységén ez nem változtat. Hiszen a keresztény szellem szerint majd’ két évezred óta valóban

látható: a teológiában ott van a filozófia, a filozófiában ott van a teológia. Ahogy például a múlt században is Étienne Gilson, vagy II. János Pál pápa rámutatott, a keresztény filozófia a kinyilatkoztatással megtámogatott, már megsegített bölcsélet, szemben az enélkül fellépő szertelen, nyugvópontra alig jutó irányzatokkal.

Az elmondottakból felsejlik, hogy Vincze Krisztián egy antropológiai-egzisztenciális irányú keresztény filozófia irányában tájékozódik – egyfelől. Másfelől azonban azt látjuk, hogy hasonló nagybecsüléssel fordul Aquinói Szent Tamás örökségének irányába is. Ne felejtjük, hogy annak idején Aquinói Szent Tamás is a keresztény filozófia nagy megújítója volt, azzal az iránnyal, amelyet megszabott, valamint azzal, hogy az értelem erejével páratlanul világos rendszert hozott létre. S említettem, hogy Vincze Krisztián személyében a Magyarországi Aquinói Szent Tamás Társaság elnökét tisztelhetjük. Ha egyszerűen akarom magam kifejezni, azt mondhatom, hogy ez egy igen jelentős hivatás. Erőfeszítéseinek, kezdeményező készségének, odaadó működésének következtében a társaság teljesítményekben gazdag éveket tudhat maga mögött. Vezetése alatt a társaság a hazai keresztény filozófiai élet egyik legfontosabb fórumává vált, amiért köszönet illeti meg őt.

A most említettekből leszűrhető, vagy még inkább: világosan látszik, hogy Vincze Krisztián – nagyon helyesen – a különböző árnyalatokat egyaránt magában foglaló, egységes keresztény bölcsélet híve, képviselője és művelője. Eddig is komoly teljesítményeket felmutató működése után bontakozó, felfelé ívelő munkássága a továbbiakban is sokat ígér a számunkra. Személyében magam is kiváló kollégámat és barátomat tisztelhetem, akinek szívélyes együttműködő készségét az évek során számtalanszor megtapasztaltam. Kívánok, s azt hiszem, nyugodtan mondhatom többes számban, kívánunk Vincze Krisztiánnak további művekben, eredményekben gazdag alkotó életet.

+++